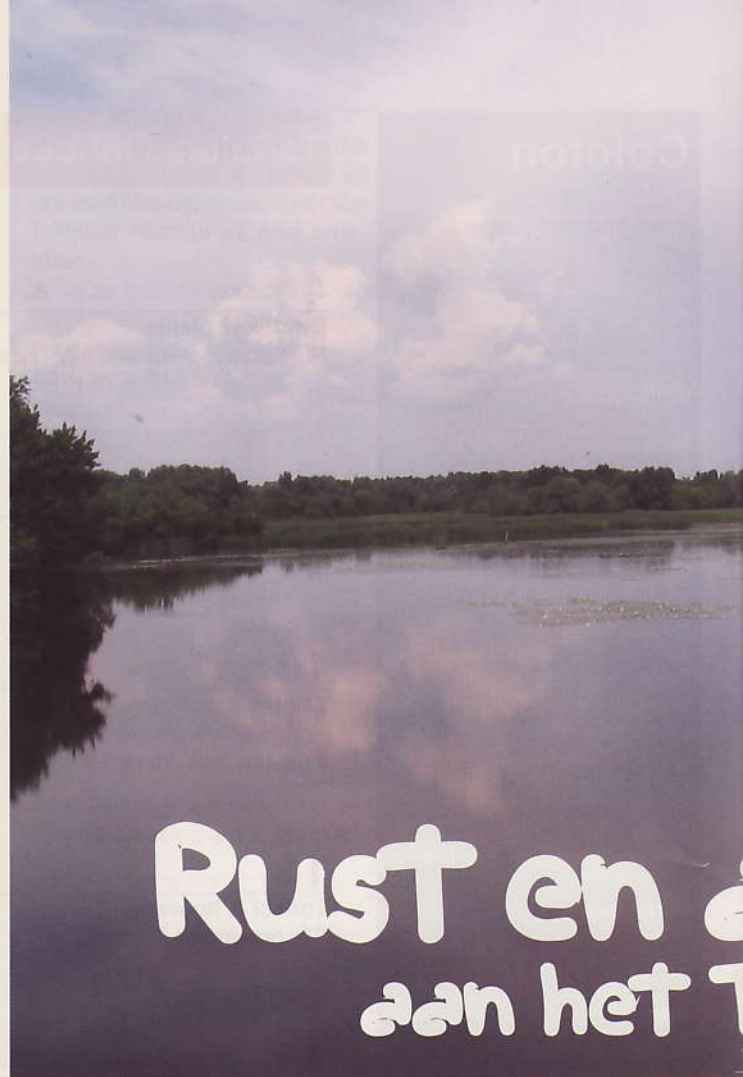

Het Tiszameer is met 127 km² het op één na grootste meer van Hongarije en ligt in het oosten van Hongarije. Het meer heeft geen natuurlijke oorsprong, maar is in de jaren '70 van de 20e eeuw gemaakt door de mens. De bedoeling was een irrigatiesysteem te ontwikkelen voor de Grote Hongaarse Laagvlakte. Er werd een dam met een waterreservoir in de rivier de Tisza gebouwd bij Kisköre en rond 1978 werd het niveau van het water met 1,5 – 2 meter verhoogd. Het laatste deel van het plan, een verdere verhoging van het waterpeil met 1,5 tot 2 meter, werd nooit uitgevoerd. Na een evaluatie van het irri-

gatieplan werd het idee van het Tiszameer geboren voor het veiligstellen van de Hongaarse zoetwatervoorraad, de bescherming van het milieu en de ontwikkeling van het toerisme.

De Tisza

Het Tiszameer wordt gevoed door de rivier de Tisza, die langs het meer stroomt. De Tisza is de belangrijkste zijrivier van de Donau. De rivier ontspringt in de Beskiden op Oekraïens grondgebied en heeft de Witte en de Zwarte Tisza als bronrivieren.

Vanaf **Tiszabecs** in het noordoosten van Hongarije vormt de Tisza 25 kilometer lang de grens tussen Hongarije en Oekraïne. Vanaf **Szatmárcseke** stroomt de Tisza zeventig kilometer door Hongarije, waarna de Szamos in de Tisza uitkomt. Na **Lónya** volgt weer een grenstraject: 17 kilometer grens met Oekraïne en dan 5 kilometer met Slowakije.

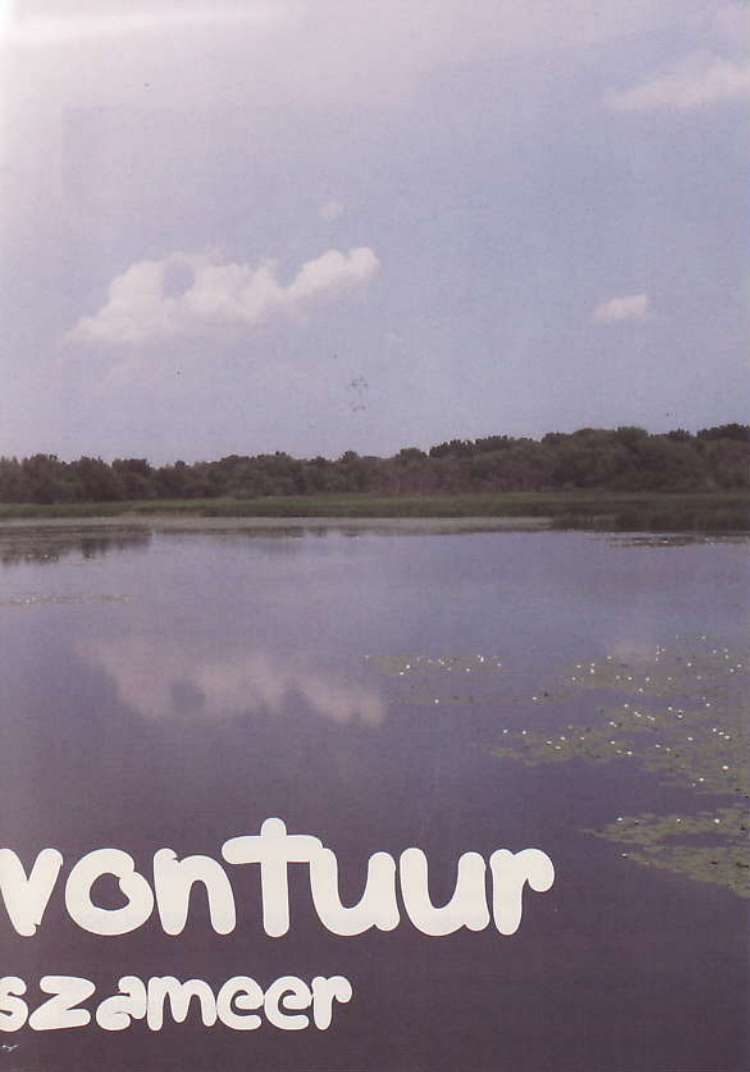
Hierna buigt de Tisza bijna 90 graden af naar het zuiden. Ze stroomt langs het beroemde **Tokaj**, voedt het **Tiszameer** en vervolgt haar weg langs de industriestad **Szolnok** en de universiteitsstad **Szeged**. Bij Szeged stroomt de Tisza de Vajdaság (Vojvodina) in en mondt na 160 kilometer tussen Újvidék (Novi Sad) en Belgrád (Belgrado) uit in de Donau.

Bijzondere waterwereld

We mogen blij zijn dat het laatste deel van het irrigatieplan nooit werd uitgevoerd. Dat had betekend dat de eilandjes die in het Tiszameer liggen onder water hadden gestaan. Nu vormen ze een belangrijke natuurlijke leefomgeving voor vogels en dieren als de bever.

De beschermde rietvelden van het **Tiszavalki**-bekken aan de noordkant van het meer huisvesten bijzondere vogelsoorten als de keizerarend, witstaartarend en schreeuwend. Hier ligt midden in het meer dwars door het riet een houten wandelpad. In de zomer kan het er bloedheet worden, omdat de broeierige warmte tussen het riet blijft hangen. Het wandelpad is alleen per veerbootje bereikbaar vanuit Poroszló.

Aan het eind van het pad staan twee houten huisjes. Vanuit de huisjes heeft u een prachtig uitzicht op dit deel van het Tiszavalkibekken, de brug over de Tisza en natuurlijk de vogels en waterlelies. Aan het andere eind van het pad is een uitkijktoren

vontuur szameer

voor een overzicht van bovenaf over deze bijzondere waterwereld.

Port Albatrosz

Port Albatrosz is een haventje in Tiszafüred. Er ligt een batterij kano's, roeiboten en motorbootjes. Hiervandaan kunt u met een Hongaars sprekende gids een tocht over de Tisza en een stukje van het Tiszameer maken. De gidsen zijn echte natuurliefhebbers en kunnen veel vertellen over de flora en fauna in dit deel van het meer. Van speedboten zijn ze minder gecharmeerd, omdat die de rust, de vogels en de planten verstoren.

Ergens halverwege stopt de gids bij een eilandje. Op het eiland is een pad uitgehakt tussen de meer dan een eeuw oude wilgenbomen. Een deel van de bomen wordt overwoekerd door 150 jaar oude wijnranken, die met de eerste bezoekers mee hierheen zijn verhuisd. Na een half uurtje wandelen op het eiland eindigen we bij een eeuwenoud meertje. De rust en de stilte zijn overweldigend. Ooievaars en reigers voorzien

in alle rust in hun maaltijd, de insecten zijn hier groter dan elders in Hongarije en de vochtig zware lucht, gecombineerd met de reuzenbomen en de lianen, creëren een tropisch sfeertje.

Kanovaren

Port Albatrosz is dé kanohaven van het Tiszameer. Voor HUF 1000 (ongeveer € 4) huurt u een hele dag een kano. Kanovaren is populair en in de warme zomer een goede tijdsbesteding. Op het water is het namelijk een stuk minder heet dan op het land. Zorg er wel voor dat u een goede kaart van de rivier en het meer bij u heeft. De kreekjes en beekjes wisselen elkaar in hoog tempo af en wie even niet oplet verdwaalt gemakkelijk. De oase van rust op het water doet de gestresste mens goed en de beweging in de kano is nog goed voor de conditie ook.

Leninstad

Ten noordoosten van het Tiszameer ligt Tiszaújváros, het vroegere Leninstad. Aan de rand van de stad staat het volledig gerenoveerde thermaalbad naast het

sportcomplex. Er zijn binnen- en buitenbaden, een grote zonneweide, een golfslagbad en er is een medisch centrum. Het water in de thermaalbaden van dit moderne badcomplex bevat jodium. Bezoekers van de thermaalwateren kunnen kiezen uit watertemperaturen van tussen de 32 en 40 graden.

De meeste jongeren komen echter vooral voor het plezier van het golfslagbad en om kastanjebruin te bakken in de felle zon. Wie nog energie over heeft, kan op de atletiekbaan achter het zwembad rondjes gaan rennen, of een partijtje voetbal spelen op het voetbalveld. Uiteraard ontbreken ook de langós- en palacsintakramen niet, dus u hoeft geen honger te lijden tijdens het zwemmen en zonnen.

Kampeeders kunnen terecht op de thermaalcamping, 300 meter van de ingang van het zwembad. De camping is in 2004 geopend en u betaalt slechts HUF 5000 per dag voor 2 personen en een caravan. Dit is inclusief de toegang tot het zwembad!

Sóút

Even buiten Tiszafüred, bij de afslag richting Egyek, ligt een stukje van de oude zoutroute. Dit was in de 19e eeuw de belangrijkste handelsroute van Debrecen naar Boedapest. De route is vernoemd naar het belangrijkste artikel: zout. Het zout werd met boten aangevoerd vanaf Mára-

maros en in Tiszafüred op boerenwagens geladen. Van daar ging het met paard en wagen verder naar Boedapest.

De route loopt van oost naar west met af en toe een kronkel waar men om de moeraslanden heen moest. In de jaren '30 van de vorige eeuw zijn er wegen aangelegd, behalve op een stuk-

tekst Edwin Bierling

www.pursang.org

foto's Edwin Bierling & PR

droge-voeten-wandelpad
in Tiszavalki bekken

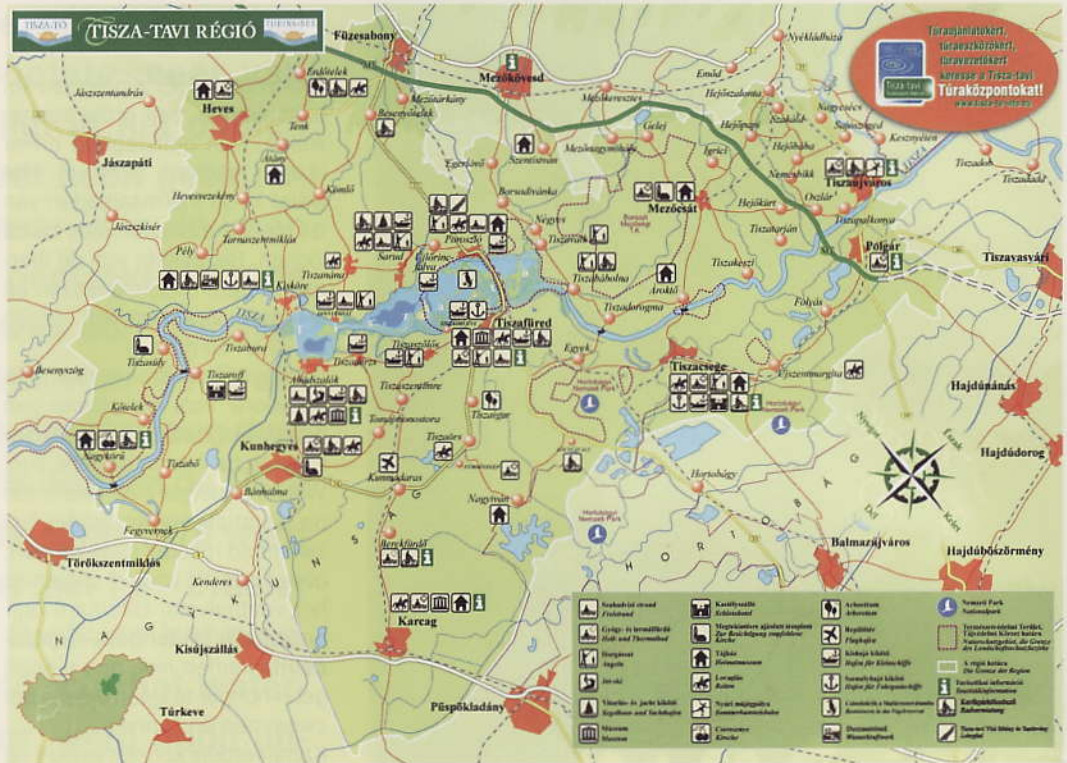
je van 11 à 12 kilometer tussen het kanaal in het westen en de **Patkós herberg**, de Herberg met het **hoefijzer**, bij Tiszafüred. De huidige route van Boedapest naar Debrecen, de 33, is om het Egyek-Pustakócs moeras heen gelegd. Daarom is dit deel van de oude zoutroute in originele staat gebleven. Het vormt tevens de provinciegrens en de grens van het nationale park Hortobágy. De oude zoutroute is de ruggengraat van de wandelroutes door dit stukje van het nationale park. U kunt al wandelend en fietsend kennis maken met de natuurlijke en culturele curiositeiten van het Egyek-Pustakócs moeras.

Pusztakócs moeras

Ten westen van de oude zoutroute ligt een uniek, verborgen stukje natuur: het Egyek-Pusztakócs moeras. Het is verbazingwekkend dat vlakbij een drukke badplaats als Tiszafüred zoveel rust heerst.

Op de kruising van de afslag naar Egyek is in de vroegere Patkós herberg het bezoekerscentrum van het Egyek-Pusztakócs moeras. Het landschap in dit deel van Hortobágy is glooiend en daardoor gevarieerder dan het landschap ten oosten van het moeras. Ooit was het moeras 20.000 hectare groot. Het werd gevoerd door de overstromingen van de Tisza en fungeerde als natuurlijk waterreservoir.

Na het reguleren en inkorten van de Tisza met 478 kilometer door graaf István Széchenyi tussen 1846 en 1880 ontstond een groot aantal dode rivierarmen. Het verval van de rivier verdubbelde bijna tot 6 centimeter per kilometer. Het water wordt daardoor sneller afgevoerd, waardoor het Egyek-Pusztakócs moeras kleiner werd.

U kunt de oude zoutroute langs het moeras wandelen of fietsen. Dit laatste is niet aan te raden als het flink geregend heeft, want dan verandert het pad in

een moeras. Halverwege kunt u via de 1 kilometer lange, houten Donga-út de Fekete-Rét (de zwarte weide) inlopen. U wandelt via het houten wandelpad door het moeras en krijgt de gelegenheid de unieke natuur van dichtbij te bekijken. Bijzon-

dere planten hier zijn, bijvoorbeeld, beschermde watermossen, verschillende rietsoorten en waterlelies. Dit is ook het jachtgebied van de witstaartarend en de purperreiger. In het gras hoort u de kwartels en aan

ziet de bruine kiekendief jagen boven de weiden en de zilvreigers vissen in het moeras. U raakt gegarandeerd onder de indruk van de rust, de stilte en de vreedzaamheid die dit stukje puszta over zich heeft.

Szürke marha

droge-voeten-wandelpad in Tiszaválki bekken

de rand van de meertjes ziet u de grutto's naar voedsel zoeken. Verder grazen hier de beroemde koeien, **szürke marha**, met hun karakteristieke hoorns. Aan het eind van het wandelpad is een hut voor vogelspoters en u moet niet verbaasd opkijken als u daar een flinke verzameling geavanceerde verrekijkers met hun eigenaren tegenkomt. Vanuit de toren heeft u een prima uitzicht over dit kleine, maar mooie stukje Hortobágy. U

Vogelreservaat

Bijna aan het eind van de route staat de Góré's boerderij. De boerderij is nog in bedrijf en doet daarnaast dienst als opvangstation voor gewonde roofvogels. Ze bestrijden vanuit Góré's ook de illegale handel in roofvogels. In beslag genomen dieren worden in het vogelstation weer opgelapt en krijgen hun vrijheid terug. Van de elf keizerarenden die sinds 1993 in het station hebben verbleven, zijn er drie in dit

deel van de Hortobágy puszta blijven wonen.

Góré is een typische boerderij van de puszta. Hij is gebouwd in de periode tussen beide Wereldoorlogen. Na de Tweede Wereldoorlog vervulde de boerderij diverse functies. Tot aan de omwenteling in 1989 was het een fokkerij voor ganzen en parelhoenders. Daarna werd de boerderij gekocht door het nationale park en gerenoveerd.

De meeste gewonde en bevrijde roofvogels van Hongarije worden op deze boerderij verzorgd en vertoeteld voor ze weer worden vrijgelaten. Daarnaast verzorgen ooievaarspecialisten hier elk jaar jonge, gewonde ooievaars. Een aantal van hen komt hier terug om te broeden als ze volwassen zijn.

Góré vervult nog een andere maatschappelijke functie. Een aantal jongeren dat lichte vergrijpen heeft begaan, voert hier een taakstraf uit. Op deze manier hoopt de Hongaarse overheid ze meer besef voor het leven om hen heen bij te brengen.

Meggyes csárda

Terug op de 12 kilometer lange wandelroute door het moeras, komen we aan het eind bij de oude Meggyes csárda. Deze herberg is vernoemd naar het bos met kersenbomen waar hij naast staat. Het was in de 19e eeuw een pleisterplaats voor de cowboys die het vee richting de markten in Boedapest dreven.

Deze herberg dateert

van de tweede helft van de 18e eeuw en is gebouwd door de gemeente Tiszafüred. Hij had een strategische ligging aan de route die Debrecen met het

Tiszameer en Boedapest verbond, maar sinds de aanleg van weg 33 komt er bijna niemand meer. Alleen boeren, herders en jagers kwamen nog in de herberg, maar bleven na enkele jaren ook weg.

De Meggyes herberg is een van de laatst overgebleven herbergen uit een netwerk van meer dan 40 herbergen door de hele Hortobágy uit het begin van de 19e eeuw. De vuurplaats met open schoorsteen verwarmde zowel de herberg als het huis van de herbergier. De beste man stond zelf achter een hekwerk van stevige houten spijlen (een 'kármentő') om hem tegen rondvliegende glazen en kruiken te beschermen.

De herbergen van vroeger leverden alleen drank en onderdak. Eten moesten de bezoekers zelf meebrengen. De herbergier kende iedereen en wist alles. Reizigers vertelden hem het laatste nieuws en hij vertelde het door aan iedereen die het weten wilde. Zo fungeerde de herberg voor de lokale bevolking als een soort nieuwsfabriek.

De Meggyes herberg ademt een authentieke sfeer van 200 jaar geleden uit.

De bijenkorfoven werkt nog steeds en aan de muur hangen herdersjassen van schapen-

vacht: het lijkt alsof de herders juist zijn aangekomen voor een heerlijk glas bier. De oude leren kruiken van de veehoeders lijken klaar te hangen om gevuld te worden met wijn of water voor het vervolg van hun dorstige tocht over de puszta.

De Meggyes zou zo mee kunnen spelen in een kostuumfilm over het Hongarije van de 19e eeuw. Het is een leuk plekje om even de sfeer van de oude cowboytijden op te snuiven. Het enige lastige is dat de herberg alleen op afspraak is te bezoeken.

camping met pension. Hier kampeert u in de schaduw van 100 jaar oude wilgen op nog geen

200 meter van het meer. Bij de camping is een zwembad met kinderbad en whirlpool.

strand van Abádszalók

Watersportparadijs Abádszalók

Abádszalók is dé plek waar het gebeurt bij het Tiszameer. De stad is een samentrekking van de dorpjes Abád en Szalók en kreeg in 2005 stadsrechten. Abádszalók ligt tussen Szolnok en Tiszafüred in, ongeveer een half uur rijden ten zuiden van Tiszafüred. Abádszalók ligt niet ver van Kisköre, waar in de jaren '70 de dam in de Tisza werd gebouwd. Hierdoor ontstond aan de westkant van Abádszalók een meer van 14 km².

In de zomer kun je hier waterskiën, met speedboten racen, toeren op jetski's, zeilen, surfen en zwemmen in het ondiepe water. Het grootste openbare strand van het Tiszameer ligt in Abádszalók bij de Attila Baai. Direct achter de dijk die het meer van het land scheidt, ligt de Füzes

Bij de Attilabaai staat een reuzenglijbaan die uitkomt in het ondiepe water. Op en achter de dijk zijn strandtentjes, cafés en restaurants en in Abádszalók is een echte jachthaven. Hier kunt u uw boot afmeren en gaan meegenieten van het drukke strandleven aan het Tiszameer.

Elk jaar rond half augustus is er een grote zeilrace op het meer die start in Abádszalók. De race gaat over het hele Tiszameer en is populair bij zeilers dankzij de goede zeilcondities op het Tiszameer. Daarnaast is er in de zomer een serie evenementen onder de vlag van 'De Zomer van Abádszalók'. U kunt hier genieten van concerten, tentoonstellingen, bootparades bij maanlicht en een zwemwedstrijd naar de overkant van het Tiszameer. Uiteraard wordt 20 augustus niet

gyurgyalag bijeneter

vergeten: ter ere van Szent István is er een groot festival dat ook meteen 'De zomer van Abádszalók' afsluit.

De bloem van de Tisza

Stel u een plaats voor waar de lucht zwanger is van de geur van kersenbloesem. Elke straat en elke tuin geurt naar kersen. U bent in Nagykörű, de bloem van de Tisza en de plek waar de beroemde **cseresznye pálinka** wordt gemaakt.

Nagykörű ligt op de rechteroever van de Tisza en de overtocht met de gammele pont is een belevenis op zich. De geschiedenis van de kersen in Nagykörű begint aan het eind van de 19e eeuw met György Petrovay. Hij maakte

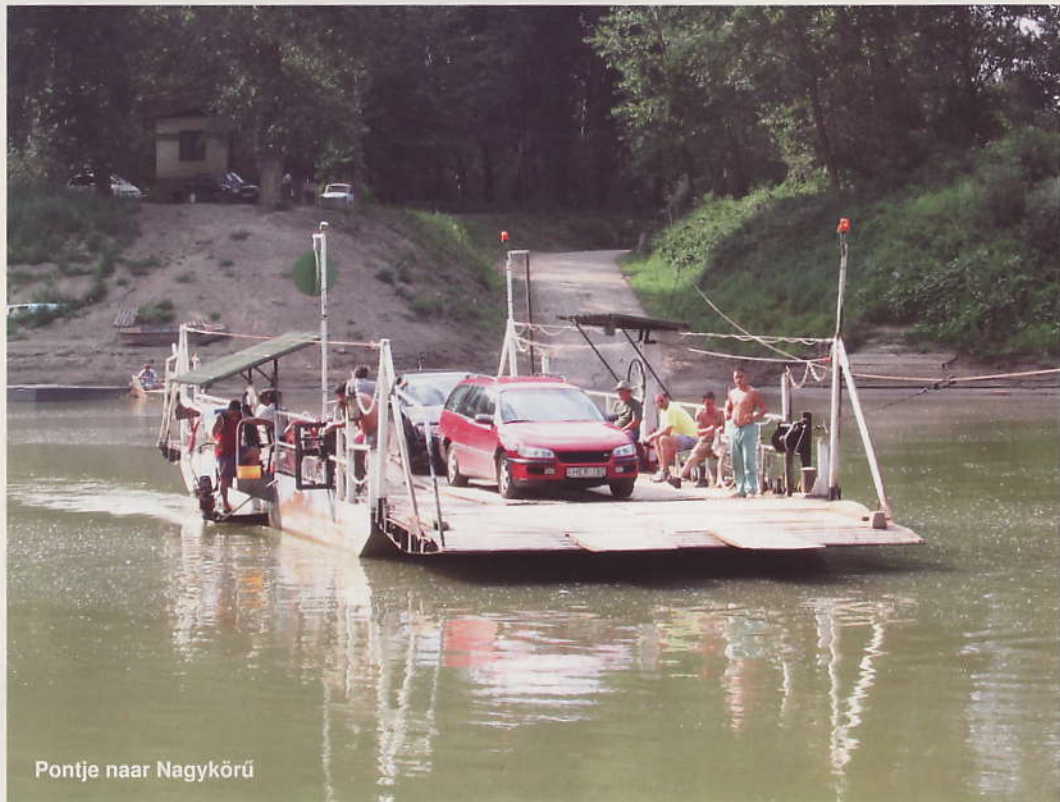

de beroemde Germersdorf kers geschikt voor consumptie. Nu beschikt Nagykörű over de grootste kersenboomgaard van Hongarije waar 77 verschillende soorten kersen groeien.

Nagykörű heeft als bijnaam 'De kersentuin van Hongarije' en ligt een eind ten zuiden van het Tiszameer. In april maakt u hier rondritten met paard en wagen door tweehonderd hectare bloeiende kersenboomgaarden en in juni of juli eet u kersen die bijna 4 centimeter groot zijn. In totaal vindt u er minstens honderd verschillende soorten kersen.

Elk jaar in juli is er het kersenfestival waarbij bekende wijnhandelaren demonstraties houden en de tafels vol staan met visgerechten, kazen en andere traditionele lekkernijen. Dit alles wordt gecompleteerd met optredens en tochtjes over de rivier de Tisza.

Een bijzondere plek in Nagykörű is het **Tájház**, het streekmuseum. Dit landhuis was vroeger de woonplaats van een maishandelaar. Nu vindt u er een interessante col-

Pontje naar Nagykörű

lectie rieten manden (sommige meer dan honderd jaar oud), archeologische vondsten uit de regio, gebruiksvoorwerpen van het boerenleven uit de 19e eeuw en kleding van de lokale herders.

U kunt er leren broodbakken in een officiële **kémény**, kaas maken van geitenmelk, mandenvlechten van wilgentakken of stro en de pálinkastokerij bezoeken, waar men van kersen (hoe kan het ook anders) pálinka stookt. De 'Bloem van de Tisza' is klein, maar liefhebbers van cultuur en folklore mogen haar zeker niet vergeten.

Het Tiszameer biedt aan de ene kant een oase van rust en aan de andere kant een actief strandleven. De sfeer en de mensen doen echt en authentiek aan. De bijzondere natuur nodigt uit

Port Albatrosz

tot een boeiende ontdekkingsreis. Daarnaast zijn de watersportmogelijkheden beter dan aan het Balatonmeer, omdat je bij het Tiszameer op een daartoe aange-

wezen plaats ook met speedboten en jetski's mag varen. Het is daarom niet zo gek dat ook Hongaren hun vakantie steeds vaker aan het Tiszameer doorbrengen. Nu wij nog. ■

Edwin Bierling
www.pursang.org

Camping Füzes

Een overzicht van hotels, pensions, campings en vakantiehuizen nabij het Tiszameer, Nagykörű en het vogelreservaat vindt u op:

www.mostmagyarul.nl/ontdek

Accomodatie ook via
www.hungariahuizen.nl ■